AR KONKURENCES PADOMI NEJOKO!

Posted on 3. janvāris, 2025 by birojs@cersjurkans.lv

Konkurences padome (KP) ir iestāde, kuras nosaukums vien izraisa cieņu un bijību. Apzinoties sodus, kādus par pārkāpumiem ir tiesīga piemērot KP, ikviens uzņēmējs saprot – ar šo iestādi joki mazi. Ja jautājumus par kādu situāciju uzdevusi KP, tad atbilde jāsniedz precīza, izsmeļoša un noteiktajā termiņā. Pretējā gadījumā var nākties samaksāt sodu, kā tas ir noticis mūsu izskatāmajā lietā.

Konkurences likuma (KL) 9.panta 5.daļā KP noteiktas tiesības pieprasīt un saņemt no jebkuras personas tās uzdevumu izpildei nepieciešamo informāciju, tostarp komercnoslēpumu saturošu informāciju, pieprasīt gan mutvārdu, gan rakstveida paskaidrojumus, uzaicināt jebkuru personu ierasties paskaidrojumu sniegšanai, kā arī ierasties pie jebkuras personas un pieprasīt dokumentus, paskaidrojumus vai pat izņemt mantas un dokumentus, kuriem KP ieskatā var būt nozīme lietā.

KL $9.^4$panta 1.daļā KP dotas tiesības uzlikt naudas sodu par informācijas nesniegšanu noteiktajā termiņā un apjomā, par nepilnīgas informācijas sniegšanu, par nepatiesas vai maldinošas informācijas sniegšanu vai par atteikšanos pildīt KP amatpersonu likumīgās prasības. Naudas soda apmērs var sasniegt 1% no tirgus dalībnieka pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma.

Vai sodāma arī aizmāršība?

Lietas būtība

2024.gada 18.oktobrī Senāts pasludināja spriedumu lietā SKA-14/2024 par KP lēmumu, ar kuru tā bija sodījusi juridisku personu ar 701 811 eiro par informācijas nesniegšanu pietiekamā apjomā. Pārsūdzētajā KP 2019.gada 21.novembra lēmumā bija norādīts, ka uzņēmuma pārstāvis iestādē par viņam uzrādīto e-pasta saraksti nevarēja neko paskaidrot, jo tā esot notikusi vairāk nekā pirms 10 gadiem, tādēļ pārstāvis to neatceras. Tiesā, savukārt, atbildot uz uzņēmuma advokātes jautājumu, šī pati persona sniegusi plašāku izklāstu un varējusi pastāstīt arī par sarakstes dalībniekiem un saturu.

KP ieskatā šāda uzņēmuma pārstāvja rīcība, vispirms norādot, ka saraksti neatceras, bet vēlāk tiesā plašāk skaidrojot tās saturu, pārkāpa KL 9.panta 5.daļas 1. un 2.punkta prasības. KP uzskatīja, ka uzņēmums tādējādi bija sniedzis nepilnīgu informāciju un apgrūtinājis KP izmeklēšanas darbības, apdraudot lietas objektīvu izvērtējumu.

Uzņēmumam piemērotais naudas sods – 701 811 eiro – veidoja 0,3% no tā pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma. KP uzskatīja, ka uzņēmuma pieļautais pārkāpums ir smags un tā ilgums pārsniedz divus gadus (no paskaidrojumu sniegšanas iestādē līdz liecības sniegšanai tiesā). Tāpēc KP vērtējumā piemērotais naudas sods bija samērīgs.

Uzņēmums iebilda, ka laikā, kad tā pārstāvis sniedza paskaidrojumus KP, viņam netika uzdoti precizējoši jautājumi. Vēlāk, atgriežoties savā darbavietā, pārbaudot e-pastu un izrunājoties ar kolēģiem, viņš atsvaidzinājis atmiņu, tādēļ tiesā uz advokātes jautājumiem varējis sniegt precīzākas atbildes. Uzņēmums uzsvēra, ka KP un tiesā sniegtā informācija nav pretrunīga, bet tiesā sniegtās liecības ir plašākas, jo liecinieks līdz tiesas sēdei ieguvis papildu informāciju gan no savas e-pastu sarakstes, gan kolēģiem.

Senāta apsvērumi

Senāts atzina, ka saņemtais e-pastu apjoms varēja būt objektīvs pamats neatcerēties detaļas par konkrētā e-pasta saturu, īpaši apstākļos, kad iestāde uzņēmuma pārstāvim nemaz neuzdeva konkretizējošus jautājumus. Prasot personai sniegt "visu informāciju, ko tā uzskata par būtisku", tā ne vienmēr var zināt, kādu tieši informāciju iestāde vēlas iegūt. Paskaidrojumu iegūšana prasa no iestādes arī zināmas iztaujāšanas prasmes, un šajā gadījumā iestādes atturēšanās uzdot precizējošus jautājumus varēja būt iemesls tam, ka netika iegūti precīzāki paskaidrojumi.

Vērtējot KP lēmuma tiesiskumu, Senāts analizēja arī to, kāda nozīme tiesas sēdē sniegtajai papildu informācijai bija lietas izskatīšanas kopējā kontekstā. Senāts norādīja, ka tiesa pamatlietā uzņēmuma pārstāvja sniegtajām liecībām, kurās bija uzņēmumam labvēlīgs skaidrojums par e-pastu saraksti, nemaz nepiešķīra ticamību. Sodu varētu piemērot tad, ja objektīvi pastāvētu informācija, kuru personai būtu vajadzējis sniegt, bet kura netika sniegta. Tāpat būtiski ir, vai KP bijis objektīvs pamats uzskatīt, ka tirgus dalībnieka rīcībā ir bijusi padomei nepieciešamā informācija. KP pienākums ir pierādīt, ka tirgus dalībnieks objektīvi varēja sniegt, taču nesniedza KP pieprasīto informāciju. Personu nevar sodīt par to, ka tā nav sniegusi KP informāciju, ko tiesa, izskatot lietu, atzinusi par maldinošu.

KP nav pienākuma visos gadījumos sodīt personu, bet soda apmērs jāvērtē, ņemot vērā tā lietderību – nepieciešamību, piemērotību, vajadzību un atbilstību

---

Vai katrs pārkāpums jāsoda?

Šis Senāta spriedums nav vienīgais, kurā aplūkots jautājums par informācijas nesniegšanu KP. Līdzīgu jautājumu Senāts aplūkojis arī 2024.gada 28.jūnija spriedumā lietā SKA-21/2024. Šajā lietā notika juridiska diskusija par to, vai KL lietā par informācijas nesniegšanu paredz vērtēt informācijas nesniegšanas iemeslus un to, vai pārkāpēja attieksme, izdarot pārkāpumu, ir bijusi ļaunprātīga.

Senāts uzsvēra, ka KP lēmumus, tostarp par naudas sodu uzlikšanu, pieņem saskaņā ar Administratīvā procesa likumu (APL). Tas nozīmē, ka, nosakot naudas sodu un tā apmēru, ir jāņem vērā APL normas, tostarp administratīvā procesa principi, kā arī speciālās tiesību normas. Saskaņā ar

KL $9.^4$panta 1.daļu KP ir tiesības, nevis pienākums uzlikt naudas sodu. Tātad KP šajā jautājumā ir rīcības brīvība, un tai sava izvēle un pieņemtais lēmums jāpamato ar lietderības apsvērumiem.

Senāts norādīja, ka "pieejai naudas soda apmēra noteikšanā situācijā, kad privātpersona ir kļūdījusies, novērtējot savu pienākumu vai tiesību apjomu un tāpēc nav pildījusi iestādes uzlikto pienākumu, un situācijā, kad privātpersona apzināti izvairās no iestādes uzliktā pienākuma pildīšanas, būtu jābūt atšķirīgai. Vienā situācijā varētu būt pietiekami atrisināt tiesisko strīdu par privātpersonas pienākumu apjomu, bet otrā – būtu piemērojams sods, lai panāktu iestādes uzliktā pienākuma izpildi."

Lietā SKA-21/2024 Senāts atzina pārkāpuma esamību, tomēr atcēla KP lēmumu daļā par piemēroto sodu, jo persona informāciju bija atteikusies sniegt tādēļ, ka uzskatīja, ka tai ir tiesības neliecināt pret sevi. Lai arī šāda personas pienākuma interpretācija tika atzīta par nepareizu, tomēr personas maldīšanās Senāta ieskatā bija attaisnojama.

Var secināt – lai arī KL pārkāpumi nav diferencēti atkarībā no pārkāpēja subjektīvās attieksmes, tomēr tai ir nozīme, jo īpaši, nosakot sodu par konstatēto pārkāpumu. Turklāt KP nav pienākuma visos gadījumos sodīt personu, bet soda apmērs jāvērtē, ņemot vērā tā lietderību – nepieciešamību, piemērotību, vajadzību un atbilstību.

Informācija jāsniedz arī turpmāk

Lai arī abās šajā rakstā apskatītajās Senātā izskatītajās lietās KP lēmumi atcelti pilnībā vai daļā, tas nedod pamatu uzskatīt, ka pret KP informācijas pieprasījumiem varētu izturēties paviršī vai vieglprātīgi. KP pieprasītā informācija arī turpmāk jāsniedz ar vislielāko rūpību.

Tomēr arī KP jāpārdomā, vai visos gadījumos, kad persona satraukuma, kļūdas vai aizmāršības dēļ nav sniegusi visas atbildes, būtu konstatējams pārkāpums un piemērojams sods. Iespējams, ka daudzos gadījumos situāciju var atrisināt, uzdodot papildu jautājumus.

Informācija par publikāciju:

AUTORE: **Inga Bite**, "Zvērinātu advokātu birojs CersJurkāns" SIA, juriste

AVOTS: **iTiesības.lv**, 3.01.2025,
https://itiesibas.lv/raksti/tiesvedibas/tiesvedibas/bizness-ar-konkurences-padomi-nejoko/30607

PUBLIKĀCIJAS PDF:
https://cersjurkans.lv/storage/2025/01/IB_KP_informacijas_nesniengsana.docx.pdf